

BOSHQA FANLAR NUQTAI NAZARIDAN TEXNOLOGIYA FANINING DOLZARBLIGI

Mukimova Ziyodaxon Moxir qizi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10002745>

Texnologiya hayotimizning barcha jabhalarini, jumladan, texnologiya tomonidan o'zgartirilgan ta'limni inqilob qildi. Hozirgi zamonda texnologiya ta'limning ajralmas qismiga aylandi va texnologiyaning turli fanlar bilan integratsiyalashuvi yangi imkoniyatlarga yo'l ochmoqda. Ta'limning an'anaviy, o'qituvchiga yo'naltirilgan yondashuvi asta-sekin o'quvchilarga yo'naltirilgan, interfaol yondashuvga almashtiriladi, bunda texnologiyadan rag'batlantiruvchi o'quv muhitini yaratish uchun foydalaniladi. Voyaga etganimizdan so'ng, biz sinfda o'tirish, o'qituvchini tinglash va uyda o'qish uchun eslatma olish kabi an'anaviy tarzda o'rgatilgan. Ushbu o'qitish usuli ko'plab talabalar uchun monoton bo'lib qoldi va uzoq muddatda samarali bo'lmadi. Ammo texnologiya misli ko'rilmagan sur'atlarda rivojlanib borayotgani sababli, ta'limning yanada innovatsion usuliga o'tish vaqti keldi.

Texnologiyani boshqa fanlar bilan birlashtirish o'quv tajribasini o'zgartirishga yordam beradi va talabalarining ehtiyojlarini yanada samaraliroq qondirishga yordam beradi. Ijodkorlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Dars rejalarida texnologiyani joriy etish o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Texnologiyani boshqa fanlar bilan integratsiyalash orqali biz o'quvchilarga tushunchalarni yaxshiroq tasavvur qilishda yordam bera olamiz, bu esa o'rganishni qiziqarli va qiziqarli qiladi. Videokonferensiya, animatsiyalar va raqamli doskalar kabi interfaol o'quv vositalari yordamida talabalar o'zlari o'rganayotgan narsalariga sho'ng'ib ketishlari va murakkab tushunchalarni o'zlariga talvasaga solmasdan tushunishlari mumkin. Talabalar texnologiyaga asoslangan loyihalar yoki topshiriqlar ustida ishlayotganlarida, ular ijodiy va innovatsion g'oyalarni o'ylab topishlari mumkin. Bu juda zarur ijodkorlik o'quvchilarda bugungi dunyoda muhim bo'lgan tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Texnologiyaga asoslangan loyihalar orqali talabalar muammoni hal qilish ko'nikmalarini oshirishlari, narsalarga turli nuqtai nazardan qarashni o'rganishlari va samarali echimlarga erishishlari mumkin. Bu talabalarga akademik sayohatlarida ham, professional martabalarida ham yordam beradi. O'quvchilarning kelajagini shakllantirishda o'qituvchilarning o'rni katta. Sinfda texnologiyani o'z ichiga olgan yaxshi tashkil etilgan dars rejasi talabalar uchun yaxshi o'rganish tajribasini yaratishda uzoq yo'lni bosib o'tadi.

Texnologiyaning boshqa fanlar bilan integratsiyalashuvi talabalarining o'rganish tajribasini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Talabalar yangi tushunchalarni o'rganish uchun darsliklarga tayanishi kerak bo'lgan davrlar o'tdi. Interfaol ta'lim dasturlari va vositalari bilan o'rganish yanada qiziqarli, qiziqarli va interaktiv bo'ldi. Ushbu o'rganish usuli, ayniqsa, an'anaviy sinf sharoitida o'rganishda muammolarga duch kelgan talabalar uchun foydalidir.

Texnologiyaga asoslangan darslar har bir talabaning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilishi mumkin va ular eng yaxshi ta'lim tajribasini olishlariga ishonch hosil qiladi. Bundan tashqari, texnologiyani boshqa fanlar bilan integratsiyalash talabalar uchun yaxshi ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi. O'qituvchilar dars rejalarini sozlashlari va o'quvchilar uchun shaxsiy o'rganish imkoniyatlarini yaratish uchun ta'lim

dasturlaridan foydalanishlari mumkin. Bu talabalarga o'z tezligida o'rganish imkonini beradi, bu ma'lum bir mavzu bilan kurashayotgan talabalar uchun foydalidir.

Texnologiyani boshqa fanlar bilan integratsiyalashning asosiy afzalliklaridan biri bu hamkorlikda o'rganishni osonlashtiradi. Talabalar birgalikda texnologiyaga asoslangan loyihalar ustida ishlayotganlarida, ular bir-birlarining kuchli va zaif tomonlarini o'rganishlari mumkin. Bu ularga yaxshi muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga va jamoalarda samarali ishlashni o'rganishga yordam beradi. Hamkorlikdagi o'quv tajribalari, shuningdek, talabalarga muammolarni hal qilish va etakchilik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, vazifalarni qanday tashkil etish va ustuvorlik qilishni o'rganadi va jamoaviy ishning yanada muhim tuyg'usini rivojlantiradi.

Texnologiya metodikasi fani pedagogika, psixologiya, tabiat, o'lkamiz tarixi, o'quv ustaxonasida amaliy mashg'ulot, ona tili, tasviriy san'at, adabiyot, iqtisod bilan bog'liq. O'quvchilar matematika darslarida o'rgangan son, sanoq son yig'indi, ayirma, mavzularini texnologiya darsida ishlatishi mumkin. Masalan: O'quvchilar bir necha gul yaproqlarini sanab chiqib qirqadilar. Gullarni qirqishda sanoq asosida doira shakllari chizib qirqiladi. Barcha olingan bilimlar texnologiya darsida mustahkamlanadi. Ona tili darslarida o'rgangan mavzular texnologiya darslarida ham qo'llash mumkin. Masalan: Sifat mavzusi texnologiya darsining ko'p mavzularida qo'llanadi. O'rttirma, qiyosiy daraja, kamaytirma musbat tushunchalar bo'ladi. Ranglarni bir-biridan farqi: Qizii, qip-qizil, qizg'ish, katta, kattaroq, kichikroq.

Tabiiy fan bilan bog'liqligi darslarda o'quvchilar tabiat in'om etgan barglar, urug'lar, mevalar, postloq, daraxt shoxlari, parranda patlari, loylardan o'yinchoqlar, aplekatsiyalar yasashadi.

Tasviriy san'at darsi bilan texnologiya darsi chambarchas bog'liqdir. Bu ikki fan har doim bir-birini to'ldirib boradi. Chunki yasalgan narsa tasviri awal chiziladi. Shu chiziqlar asosida kerakli shakllar qirqiadi.

Pedagogika fani ta'lim-tarbiya usullarini o'rgatuvchi fan bo'lganligi sababli texnologiya darsi bilan doim bog'liq. Psixologiya fani o'quvchilarning yosh xususi yatlarni bilgan holda texnologiya darsini olib boradi. Texnologiya har bir narsani yasattirayotganda o'quvchilarning ruhiy jarayonini hisobga olish zarur. O'lkamiz tarixi bu fan bilan bog'liqligi o'quvchilarni atrofda bo'ladigan barcha yangiliklar o'quvchilarni yangi bilimlar asosida dars o'tishga ularni fikrlash qobilyatlarini kengaytirishga, ekskursiyalar tashkil qilish va ekskursiyalar asosida ko'rgan narsalarni bajarishga o'rgatadi.

O'quvchilar texnologiya fani to'g'risida boshlang'ich bilimlarni egallashda, ularni rejalash, yo'nish, arralash, teshish, pardoqlash ishlari va bu ishlarni bajarishda ishlatiladigan qo'l va elektr asboblarning tuzilishi, ishlashi va foydalanish, xavfsizlik texnika qoidalari, sanitariya-gigiyena talablari, marketing va menejment faoliyatining rivojlanishi; zamonaviy ishlab chiqarishning bozor munosabati bilan uzviyligi; olinadigan daromad va uni taqsimlash qoidalari; mehnatni unumli tashkil etish, tejamkorlik va ishbilarmonlik asoslari, tabiatni muhofaza qilish kabi ko'nikma hosil qilinadi va amalda qo'llay olishi malakasi shakllantiriladi. Bundan tashqari, texnologiyaga asoslangan darslar talabalarga turli nuqtai nazarlar va madaniyatlarni o'rganishga yordam beradi. Turli xil raqamli vositalar yordamida talabalar dunyoning turli burchaklaridan kelgan tengdoshlari bilan bog'lanib, ularning urf-odatlarini, an'analari va e'tiqodlari haqida bilib olishlari mumkin. Bunday ta'sir qilish talabalar o'rtasida madaniy kompetentsiyani rivojlantirishga yordam beradi, bu

globallashtirilgan dunyoda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar texnologiyani o'z darslariga qanday joriy qilishlari mumkin. Texnologiyani dars rejasiga kiritish ba'zi o'qituvchilar uchun juda qiyin bo'lib tuyulishi mumkin, ammo bu shart emas. Muayyan amaliyot va tajriba bilan o'qituvchilar texnologiyani boshqa fanlar bilan integratsiya qilishning samarali usullarini ishlab chiqishlari mumkin, bu esa talabalar uchun uzoq muddatda foydali bo'ladi.

References:

1. Jumaniyozova M. (2022). Texnologiya fanining boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 2 (15), 58-60.
2. Bimurzayeva Makpal Kuchkarovna, & Bimurzayeva Makpal Kuchkarovna. (2023). Texnologiya fanining boshqa fanlar bilan integratsiyalash asosida dars tashkil etish. *Journal of Universal Science Research*, 1(5), 722–725.
3. Никитина А. Д. Технологические науки: предмет и структура // Философия и гуманитарные науки в информационном обществе. – 2023. – № 2. – С. 37–49.